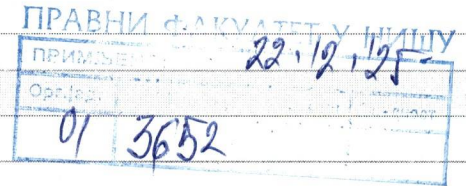

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име	Момчиловић (Саша) Милан
Датум и место рођења	30. октобар 1989. године, Лесковац
Основне студије	
Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Правни факултет
Студијски програм	Основне академске студије права
Звање	Дипломирани правник
Година уписа	2008.
Година завршетка	2013.
Просечна оцена	9,76

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Правни факултет
Студијски програм	Мастер академске студије права
Звање	Мастер правник
Година уписа	2013.
Година завршетка	2015.
Просечна оцена	10,00
Научна област	Историјскоправна
Наслов завршног рада	"Mutuum у римском и савременом праву"

Докторске студије

Универзитет	Универзитет у Нишу
Факултет	Правни факултет
Студијски програм	Докторске академске студије права
Година уписа	2021. (први упис 2015.)
Остварен број ЕСПБ бодова	147
Просечна оцена	10,00

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације	Законско наслеђивање у Србији у периоду од XIII до XIX века
Наслов теме докторске дисертације на енглеском језику	Intestate Succession in Serbia from the 13th to the 19th Century
Име и презиме ментора, звање	Др Александар Ђорђевић, редовни професор Правног факултета у Нишу
Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације	818-01-5/25-21 од 01. 07. 2025. године

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	232
Број поглавља	Увод, седам поглавља и закључак
Број слика (шема, графикона)	
Број табела	
Број прилога	

**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>М. Момчиловић, <i>О интестатском наслеђивању зависних сељака у Српском царству</i>, Пешчаник, 2025, год 23, бр. 26 – прихваћен за објављивање (DOI: 10.46793)</p> <p>Предмет овог рада су правила законског наслеђивања која су се примењивала међу потчињеним становништвом у Србији у време последњих Немањића. Посебно је сагледан положај зависног становништва у српском делу државе (себри) и "грчким земљама" (парици). Указано је на специфичности наслеђивања код одређених поткатегорија себара, попут мајстора и сеоских попова. За разлику од српског дела, где је ова материја углавном била регулисана обичајним правом, у грчком делу Царства на снази је била позната Новела цара Андроника Другог о интестатском наслеђивању, а широко су примењивана и правила Властареве Синтагме. <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	M53
2	<p>М. Момчиловић, <i>Наследноправни положај властеоског сталежа у српском царству</i>, Правни хоризонти, 2020, 3, 71-88</p> <p>У раду је анализирана регулатива која је уређивала односе наслеђивања у оквиру повлашћеног сталежа у држави Немањића у доба развијеног феудализма. У фокусу аутора је пре свега Душаново законодавство, и то одредбе чл. 41. и 48, које се односе на законско наслеђивање у редовима властеоског сталежа. Поменуто правила чине органску целину и ваља их посматрати у односу са другим деловима Душанове кодификације, нарочито Синтагмом Матије Властара. У њима је уочљив снажан утицај византијских правних схватања, нарочито у погледу наследних права побочних сродника оставиоца, која су, када је о интестатском наслеђивању реч, Закоником ограничена на осми степен сродства. <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	M53
3	<p>М. Момчиловић, <i>Зајам и камата у византијским правним изворима</i>, Правни хоризонти, 2018, 1, 101-111</p> <p>Овај рад се бави уговором о зајму и каматом у вишевековној историји Источног римског царства, са фокусом на одредбе о поменутом институтима садржане у византијским законским текстовима, царским новелама и приватним правним компилацијама. Кратка анализа предметне регулативе показује да је уговарање камате (интереса) било уобичајено у Византији, иако су у истој важну улогу у државном и друштвеном животу играли хришћанство и православна Црква, који су начелно забрањивали каматарење. Међутим, у привредно високо развијеном окружењу каква је била Византија, у пракси је било немогуће искључити теретни зајам, с обзиром на неопходност постојања кредита у условима разгранате робноновчане привреде. <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	M53

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.	ДА	НЕ
Кандидат Милан Момчиловић окончао је рад на изради докторске дисертације у складу са Законом о високом образовању и пратећом нормативом и тиме испунио све законске услове за јавну одбрану докторске дисертације.		

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

<p>Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)</p> <p>Дисертација садржи увод, седам поглавља и закључак.</p> <p>У уводу се говори о предмету, методама, значају и циљевима дисертације.</p> <p>Прво поглавље бави се првобитним словенским правом наслеђивања.</p> <p>Друго поглавље обухвата законско наслеђивање у Законоправилу Светога Саве. Поред општих претпоставки за наслеђивање и редоследа позивања на наслеђе, указано је на различите режиме наслеђивања одређених друштвених група. Посебна пажња посвећена је законском (нужном) делу, наследноправном режиму мираза и недостојности за наслеђивање.</p> <p>Треће поглавље обрађује обичајна правила законског наслеђивања у Србији између XII и XIII века, њихове разлике у поређењу са Законоправилом и даје оцену утицаја Законоправила на даљи развој интестатског наслеђивања.</p> <p>Четврто поглавље бави се законским наслеђивањем у средњовековној Србији у доба развијеног феудализма. Предмет пажње најпре је право Душанове кодификације – Законика, Скраћене Синтагме и Закона Јустинијана.</p> <p>Кандидат утврђује право значење и генезу чланова 41. и 48. Законика и открива да ли су побочни сродници пре Законика уживали наследно право. Затим следи реконструкција оставинског поступка у средњовековној Србији.</p> <p>У наставку, кандидат анализира одредбе Властареве Синтагме и њене скраћене верзије, при чему</p>
--

идентификује и објашњава њихове разлике.

У погледу Закона Јустинијана, излаже се законско наследно право обе његове редакције, и утврђује значење и порекло ових одредаба.

Следећи пододељак има за предмет наследноправни положај неповлашћеног сталежа у српским областима Царства – себара. Одвојено се сагледава положај земљорадника, сеоских занатлија (мајстора) и нижег парохијског свештенства.

Интестатском наслеђивању у грчким областима посвећен је засебан пододељак. Кроз излагање наследноправног статуса зависног сељаштва - парика, указује се на одступања у односу на себре. Након тога, издвајају се особености законског наслеђивања у редовима византијског племства.

Следећи пододељак за предмет има интестатско наследно право у градским срединама.

Последњи пододељак ове тематске целине обухвата законско наслеђивање у градским комунама на јужном Јадрану - Будве, Скадра и Котора.

Пето поглавље има за предмет развој интестатског наслеђивања након пропасти Царства, у Деспотовини и слободној жупи Паштровићима.

Шесто поглавље обухвата законско наслеђивање у српским земљама у првим вековима под отоманском влашћу, и бави се наследноправним аспектима спахијског система и применом средњовековног права од стране потчињеног становништва.

Седмо поглавље има за предмет законско наслеђивање у српским земљама у XIX веку.

Најпре се обрађује систем интестатског наслеђивања у време устанака и укидања феудалних односа, као и неконзистентна судска пракса овог периода.

При сагледавању норми Српског грађанског законика, кандидат одговара на питање у којој мери исте представљају домаће правно наслеђе из ранијих епоха, а у ком обиму су присутни упливи страних схватања. Нарочиту пажњу усмерава на откривање правних транспланата који воде порекло из Француског грађанског законика.

Последњи пододељак овог поглавља тиче се извора интестатског наследног права у Црној Гори у XIX веку.

У закључку, кандидат даје рекапитулацију утицаја домаће правне традиције и страних правних схватања на развој нашег интестатског наследног права и објашњење порекла принципа првенства мушких сродника над женским у истом степену сродства, карактеристичног за словенски систем наслеђивања.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

У фази научне дескрипције, дисертација је постигла свој главни циљ, који се састојао у свеобухватном сагледавању правила интестатског наслеђивања у српском праву у посматраном раздобљу.

У фази научног открића и научног објашњења, остварен је главни зацртани циљ проналажења правог значења и порекла наведених одредаба, као и оцене у којој мери је интестатско наследно право у Србији у овом периоду плод аутохтоног правног развоја.

Аргументованим позивањем на основне поставке историјскоправне школе, кандидат је успео да оствари и помоћни циљ истраживања, у смислу оживљавања интересовања за њено учење, како су га формулисали Савињи, Пухта и Валтазар Богишић.

Друштвена сврха докторске дисертације састоји се у стварању могућности за објективно сагледавање и боље разумевање одређених појава у наследноправној пракси. Реч је о *de facto* често различитом третману мушких и женских потомака, нарочито када је у питању наслеђивање непокретности. У питању је комплексни феномен који је могуће правилно ценити само сагледавањем историјског контекста у коме је настао, и у коме се одржавао. Тај производ "народног духа", створен још у првим вековима самосталног развоја словенских племена, током векова постојања није представљао инструмент угњетавања жена, "неједнакост зарад неједнакости" или узаконјену неправду. Уместо тога, он је био комплементаран преовлађујућем породичном праву својине, обавези мужа да издржава жену, праву женске деце на мираз и неразвијеном привредном окружењу.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Резултат ове дисертације огледа се најпре на пољу верификације. У дисертација су на једном месту сакупљени и изложени сазнања и закључци до којих се дошло у досадашњем истраживању установе

законског наслеђивања у историји српског права, и на тај начин учињени доступнијим и прегледнијим. Закључке са којима се из одређених разлога није сложио, кандидат је изложио аргументованој критици и понудио одговарајућа алтернативна решења, што ће, верујемо, резултирати наставком академске расправе о тим питањима. Са друге стране, закључке са којима се сложио кандидат је синтетизовао, и где је било потребно допунио, па су као такви представљали основу за доношење његових сопствених закључака, што би све требало да олакша даља истраживања на овом пољу.

Са друге стране, верујемо да није изостао ни хеуристички резултат истраживања. Наиме, кандидат је имао прилику да, уз сву научну објективност, први изнесе одговарајућа гледишта о проблемима скопчаним са законским наслеђивањем у Србији у периоду од XIII до XIX века, о којима се досадашња наука није експлицитно изјашњавала или их је свесно оставила "отвореним". Примера ради, то је генеза интестатског наследног права у Душановом законуку. Верујемо да ће одговори кандидата на ова питања пробудити интересовање академске заједнице за расветљавање других непознаница и спорних момената када је реч о историји нашег наследног права.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Кандидат је у потпуности самостално поставио предмет и циљ истраживања, и ова докторска дисертација представља резултат самосталног истраживања кандидата, што се може уочити на основу методолошког приступа истраживању и извођењу сопствених закључака у вези више питања повезаних са законским наслеђивањем у посматраном простору и времену. Кандидат је у дисертацији јасно назначио све изворе и литературу које је користио за потребе њене израде.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија констатује да је кандидат у докторској дисертацији темељно, систематично и научно утемељено анализирао развој законског наслеђивања у Србији од XIII до XIX века. Рад одликују јасна методологија, критичка употреба извора и оригинални научни допринос разумевању више питања скопчаних са установом интестатског наслеђивања у посматраном простору и времену. Дисертација представља значајно остварење у области правне историје, као и науке наследног права и доприноси даљем проучавању домаћег средњовековног и нововековног права. На основу свега наведеног, Комисија даје позитивну оцену докторске дисертације под називом: "Законско наслеђивање у Србији у периоду од XIII до XIX века" и предлаже Наставно-научном већу Правног факултета Универзитета у Нишу да донесе одлуку о усвајању извештаја Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације и одобри одбрану докторске дисертације.

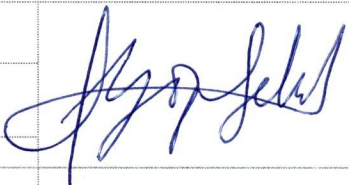

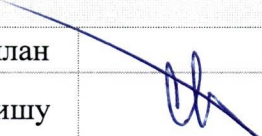
КОМИСИЈА

Број одлуке Научно-стручног већа за друштвено хуманистичке науке о именовану Комисије

818-01-12/25-29

Датум именовања Комисије

04. 12. 2025. године

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Проф. др Александар Ђорђевић, редовни професор Правне науке - Ужа правноисторијска научна област (Научна област)	
	Правни факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
2.	Проф. др Новак Крстић, ванредни професор Правне науке - Ужа грађанскоправна научна област (Научна област)	
	Правни факултет Универзитета у Нишу (Установа у којој је запослен)	
3.	Проф. др Нина Кршљанин, ванредни професор Правне науке - Ужа правноисторијска научна област (Научна област)	
	Правни факултет Универзитета у Београду (Установа у којој је запослен)	
4.	Доц. др Сара Митић, доцент Правне науке - Ужа правноисторијска научна област	

Датум и место:

.....